

τραγουδά τούτη τήν κόθοδο μέ τοὺς ἀκόλουθους στίχους:

Σὴ λευκενὶ τ' ὄρνιν ὀφνὸ οἱ παρχαρέτ' ποτίζνε,
κι' ὁ τσιολισαλὴς μέ τό σὺν ὅν ἱμερὸν γυρίζνε.

... AYP - TPAΓ ...

Σειρά Ποντιακῶν λαογραφικῶν ἐκπομπῶν τῆς Π.Ε.Π.Σ. ἀπὸ τὴν YENED

τικὴ γιορτὴ τῆς ... ἐκπομπή 264 ... (6 - 8 - 1981)

Εἰς δεκαπεντα... Σ Η Μ Α ... ἡς Σουμελά στὸν Πόντο χιλ...

Ἀκοῦτε τὴ λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σω-
ματείων - Ποντιακὴ ἡχώ - ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιά-
δης.

... τό σῆμα σβήνει ...

Ὁ μῆνας Αὐγούστος εἶναι ἁλωνάρης, ἁλωνάρης ". Ἐτοί ὀνομάζεται
στὴν ποντιακὴ διάλεκτο. Εἶναι μῆνας εὐλογημένος. Μὲ τό ἁλώνισμα τῶν στα-
χυῶν ἐξασφαλίζεται τό φωμί τῆς φαμελιάς.

Ὁ Αὐγούστον φέρ' τ' ἁλώνια καὶ λαρών' ὄλια τὰ πόνια.

Ἐνας ἄλλος στίχος ἐκφράζει τὴ χαρὰ τῶν γεωργῶν.

Ὁ Αὐγούστον ἁλωνίζ' τοί' κοκὺρ' χαρεντερίζ'.

Παράλληλα λοιπὸν μέ τὴν ὀνομασία " ἁλωνάρης ", ὁ Αὐγούστος δια-
τηρεῖ στὴν ποντιακὴ διάλεκτο καὶ τό ἀρχικὸ ὄνομά του " Αὐγούστος ".

Ἀλλάζει μόνο γιὰ λόγους ἰδιωματικούς κατὰ τὴν λέξεως. Π.χ., " Αὐ-
γούστ' ἰθά κατηβαῖνε οἱ παρχαρέτ' ".

Τὸ ἐρωτευμένο ποντιόπουλο τραγουδά:

Ἐμὲν ἡ μάνα μ' εἶπε με ἀπὸ σὴ Πελαγίας,

ἡ ποντιακὴ υἱέ μ' θά γυναικίζω σε Αὐγούστ' τῇ Παναγίας.

ἔρχονται στὴ ... AYP - TPAΓ ... ἡς Παναγίας Σουμελά, ἔργο τοῦ

Στὰ πλαίσια τῶν καιρικῶν συνθηκῶν τοῦ Πόντου, ὁ Αὐγούστος δέν παρ-
σιάζει μόνο καλοκαιρινὸ περιβάλλον. Ἀπὸ τὰ τέλη Αὐγούστου ἀρχίζουν τὰ

κρύα καὶ πολλές φορές πέφτουν χιόνια.

Τ' Αὐγούστ' ἡ ἔμπα καλοκαίρ' τς, ἡ ἔβγα χιονί' ἄκραν.

Τὸν Αὐγούστο οἱ παρχαρομάνες καταβαίνουν ἀπὸ τὰ ψηλά. Ξαναγυρίζουν
μαζί μέ τοὺς τσοπάνηδες στό χωριό. Ὁ πόντιος λαϊκὸς ποιητὴς τῆς ἱμερ

τραγουδά τούτη τήν κάθοδο μέ τούς ἀνδλουθους στίχους:

Σῆ Λευκενί' τ' ὄρμιν ἀφιά οἱ παρχαρέτ' ποτίζνε,
 κι' ὁ τσιαλιαλής μέ τό συρλν σήν "Ιμεραν γυρίζνε.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

"Οπως, τό πιό χαρμόσυνο γεγονός στό μήνα Αὐγουστο εἶναι ἡ ἐθνικοθρησκευτική γιορτή τῆς Παναγίας Σουμελά, ἄλλοτε στόν Πόντο καί τώρα στήν Ἑλλάδα. Κάθε Δεκαπενταύγουστο συρρέουν στό πανηγύρι τῆς Σουμελά στόν Πόντο χιλιάδες προσκυνητῶν. Στέκει ἡ Παναγία Σουμελά σάν τό πιό φωτεινό ἐθνικοθρησκευτικό σύμβολο. Ἐθνική κιβωτός καί πνευματικός φάρος ταυτόχρονα. Ἐπί 16 αἰῶνες φωτίζει τό νοῦ καί τήν ψυχή τῶν ποντίων. Δονεῖται τό ὄρος τοῦ Μελά κάθε Δεκαπενταύγουστο. Οἱ θρυλοί καί οἱ παραδόσεις ζωντανεύουν κάθε φορά μαζί μέ τήν ἐλπίδα γιά τήν ^{γιά} ἀνάστασιν τοῦ Γένους. Τώρα, στά γραφικά ὑψώματα τοῦ Βερμίου στήν Καστανιά, ἡ Παναγία Σουμελά, καθισμένη στό νέο θρόνο της, συνεχίζει τήν θεϊκή της ἀποστολή. Οἱ χιλιάδες προσκυνητές ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα, μά καί ἀπό τό ἐξωτερικό, προσέρχονται κάθε Δεκαπενταύγουστο στήν Καστανιά, γιά νά ἀναβαπτιστοῦν στά ἱερά νάματα τῶν παραδόσεων. Νά ἀναπολήσουν τό παρελθόν. Νά στοχαστοῦν μέ καθαρή σκέψη τήν ἱστορική πορεία τοῦ μαρτυρικοῦ λαοῦ, ποῦ ξεριζώθηκε, μά δέν ἀπελπίστηκε. Ποῦ καραβοτσακίστηκε, μά δέν ἐξαφανίστηκε.

Τό ἐρωτευμένο ποντιόπουλο, ὅπως ἄλλοτε, ἔτσι καί τώρα, κάνει ἱερό τάμα γιά τό γάμο του.

Ἐγώ ποντιοπούλ' εἶμαι, κανέναν 'κί φοοῦμαι,
 σήν Παναγίαν Σουμελά, θά πάω στεφανοῦμαι.

Ἡ ποντιακή μοῦσα θυμίζει τό μακρινό παρελθόν, Κάθε Δεκαπενταύγουστο, ἔρχονται στή μνήμη οἱ θρυλοί. Τό Εἰκόνισμα τῆς Παναγίας Σουμελά, ἔργο τοῦ εὐαγγελιστῆ Λουκά, ἀπό τόν χῶρο τῆς Ἀττικῆς φτερουγίζει στόν 4ον αἰῶνα μέ κατεύθυνση τόν Πόντο. Ἦταν ἀθηνιώτισσα ἡ Παναγία, ποῦ στήν πορεία της, κατὰ προσταγή της, τήν ἀκολούθησαν δύο μοναχοί, ὁ Βαρνάβας καί ὁ Σωφρόνιος. Αὐτοί ἔκαναν στό ὄρος τοῦ Μελά τοῦ Πόντου τό μοναστήρι της. Κι' ἀπό τό ὄρος τοῦ Μελά πῆρε τό καινούργιο ὄνομά της Σουμελά. Τό 1922 ξεριζώνονται οἱ πόντιοι καί ἡ Παναγία Σουμελά παραμένει θαμμένη 16 χρόνια στή γῆ τοῦ

Πόντου.Τό 1931 μεταφέρεται στήν Ἑλλάδα καί τό 1951 φτερουγίζει καί
 πάλι ἀπό τόν ἴδιο χῶρο τῆς Ἀττικῆς μέ κατεύθυνση τούτη τή φορά τό βου-
 νό Βέρμιο, ὅπου τῆς στήνουν τό νέο θρονί. Ἀκολουθεῖ ἡ Σουμελά τή μοῖρα
 τ οὔα λαοῦ της. Παλιές καί πρόσφατες μνήμες ταυπίζονται καί συμπυκνώνου-
 νται σέ ^ενα στοχασμό: Ἦταν καί παραμένει ἡ Παναγία Σουμελά ~~αἰ~~ ἐθνικο-
 θρησκευτικῶν σύμβολο.

Στήν Καστανιά, τό Δεκαπενταύγουστο, οἱ ψυχές θά σκιρτήσουν καί ἡ μοῦ-
 σα θά φάλλει. Ἡ ποντιακή ψυχή στό ἐπίκεντρο τοῦ πανηγυριοῦ, μεγαλόπρεπη
 καί ἀγέρωχη, θά στοχαστεῖ τά ὄνειρα καί τούς θρύλους. Τό βλέμμα της θά
 στραφεῖ πρὸς τήν ἀνατολή. Θά αἰσθανθεῖ ἔπειτα σκληρή τήν προσταγή τῆς
 συνείδησης γιά διατήρηση καί συνέχιση τῶν παραδόσεων.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Στό ὑπόλοιπο μέρος τῆς ἐκπομπῆς θά ἀκουστοῦν διάφοροι ποντιακοί σκο-
 ποί καί τραγούδια.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ (3 σκοποί).

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή. Κοντά σας καί πάλι τήν ἴδια μέρα καί ὥρα.

Ο Αὐγούστου Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τή λαογραφική ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν
 Σωματείων - Ποντιακή ἡχώ - ποῦ γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐστα-
 θιάδης.

. τό σῆμα σβῆνει

Τό ἑρπευτικό, κεντρικό, τραγούδι:

Ἐνὶ ἡ μόνα μ' εἶλε με ἀπὸ σὲ Παναγία,

καὶ μ' εἶλε γυναικίσε σε ἀγαπῶν τῇ Παναγίᾳ.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἐπὶ πλαίσιο τῶν κεντρικῶν συνηκῶν τοῦ Πόντου, ὁ Αὐγούστου δὲν παρου-
 σιάζει μόνο καλονοκρινὸν περιβάλλον. Ἀπὸ τὰ τέλη Αὐγούστου ἀρχίζουν τὰ
 κρύα καί πολλές φορές χέφτουν χιόνια.

Τ' Αὐγούστ' ἡ ἔρκα καλονοκρ' το, ἡ ἔργα χιονί' ἔκρυν.

Τὸν Αὐγούστον παρέχοντες καταβαίνουν ἀπὸ τὰ φηλά, ἀναγορίζουν
 μαζί μὲ τοὺς τσάπνῆδες στὸ χωριό. Ὁ πόντιος λαὸς ποιεῖ τὴν ἱμέραν